

Sprekend Humanisme

Uitwerking van de lezing van:

dr. Michel Oukhow (1926 – 1997) over Multatuli

Datum	: 28-11-1987
Lokatie	: Vlaams Cultureel Centrum
Onderwerp(en)	: Multatuli-dag, georganiseerd door het Humanistisch Studiecetrum Nederland
Duur interview	: 26:20 min./sec., waarna korte discussie

Naam / functie interviewer(s)	: Invullen, anders Onbekend
Kader/context	: 100-jarige sterfdag van Multatuli
Datum uitwerking	: 07-05-2014
Uitgewerkt door	: Hanneke Hoogakker

Niveau van uitwerking	: Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
Drager	: Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand WAV- 104 A.

Respondent : Michel Oukhow (1926 – 1997), was een zoon van een Wit-Russische vader en een Nederlandse moeder. Hij studeerde geschiedenis in Gent, waar hij een doctoraat wijsbegeerte behaalde. Hij publiceerde over de geschiedenis van de Vlaamse Beweging, de pers en het socialisme. Hij was een verdediger van het humanisme en was bekend in de Zwarte Panter (Antwerpen).

Oukhow was inspecteur moraal en docent literatuur aan Studio Herman Teirlinck. Tevens was hij docent ethiek aan de Stedelijke Technische Leergangen voor het Bibliotheekwezen.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00.00	Inleiding.	Multatuli heeft België meerdere keren bezocht.
00.43	Politieke en sociale situatie in België tijdens het schrijven van de Havelaar.	België, een artificiële staat, had één van de eerste grondwetten van Europa. Officieel was de Rooms Katholieke Kerk

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		geen staatskerk. Er was (relatieve) vrijheid van geloof, pers en associatie. Brussel was een vrijhaven voor mensen, die vanwege hun sociale en politieke ideeën persona non grata waren in hun eigen land. De politie spioneerde evenwel in “verdachte” kringen.
06.22	Multatuli in Brussel.	Multatuli schrijft (in 1859) in Brussel de <i>Max Havelaar</i>, waarschijnlijk onder minder armoedige omstandigheden dan vaak geschetst wordt. Multatuli maakt voor de (liberaal-burgerlijke) krant <i>l'Indépendance Belge</i> samenvattingen van nieuws uit andere (buitenlandse) kranten. Hij beschreef echter zijn eigen inzichten en ideeën en werd om die reden ontslagen. 1830: het eerste Europese revolutiejaar. Multatuli heeft zich waarschijnlijk niet (openlijk) met vrijdenkers opgehouden. Hij wordt namelijk niet vermeld in politieverlagen.
10.45	Vrijdenkerij in België.	Het ontstaan van vrijdenkerij in België. De strijd tussen de Rooms Katholieke kerk en vrijdenkers. 1832: pauselijke encycliek tegen onder andere de Belgische grondwet. 1835: de stichting van de katholieke universiteit, met als reactie de oprichting van de Vrije Universiteit te Brussel. Multatuli sloot zich niet aan bij de vrijdenkers (liberalen, communisten of socialisten). Hij nam bijvoorbeeld geen deel aan de “kerkhofstrijd”.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
17.11	P.J. Proudhon en Multatuli.	1858: in Parijs verschijnt het anarchistische, antiklerikale manifest <i>De la Justice dans la Révolution et dans l'Eglise</i> , van P.-J. Proudhon, waarin hij o.a. de consequenties van het kiezen voor rechtvaardigheid of de kerk toelicht. Hij moet daarna uitwijken naar België. Veel van Multatuli's ideeën komen overeen met die van Proudhon.
20.30	Politiek profiel van Multatuli.	Multatuli was geen anarchist. Hij keerde zich tegen socialisten en liberalen. Multatuli speelt in op de (burgerlijke) Vlaamse Beweging en de Groot-Nederlandse gedachte.